

Flora- en faunawet en architectuur

Vaak denkt men bij beschermde dier- en plantensoorten aan natuurgebieden. Maar een aantal beschermde diersoorten is juist gebonden aan huizen en gebouwen in de stedelijke omgeving. Vanaf 2006 verschenen er steeds vaker krantenberichten over vertraging van bouwwerkzaamheden door de aanwezigheid van beschermde soorten. Maar ook nu nog worden organisaties, waaronder architecten, onaangenaam verrast als de werkzaamheden worden stilgelegd vanwege een beschermde soort. De ervaring leert dat niet de beschermde soorten, maar een inadequate planning de boosdoener is.

1. De huismus is een van de soorten, waarmee bij sloop en renovatie van woningen rekening moet worden gehouden. 2. Boven open stootvoeg naar spouw, onder inbouwkasten voor vleermuizen. 3. Voorbeeld van een voorziening voor vleermuizen in spouw, met een opening onder een overstek van 350mm. A. Kalkzandsteen. B. Baksteen. C. Opening voor vleermuizen/zwaluwen (20mm). D. Aluminium zetwerk. E. Houten klossen. F. Houten regel. G. PV cellen. H. Stalen dakplaat. I. Panlatten. J. Prefab isolerende dakelementen. 4. Vanuit de flora-en faunawet worden ook eisen aan nieuwbouw gesteld. In de nieuwe situatie moet gelegenheid zijn voor dieren om zich te kunnen vestigen. Vaak worden er aan de buitenzijde van het gebouw nestkasten opgehangen, zoals hier vleermuiskasten. 5. Gewone dwergvleermuis.

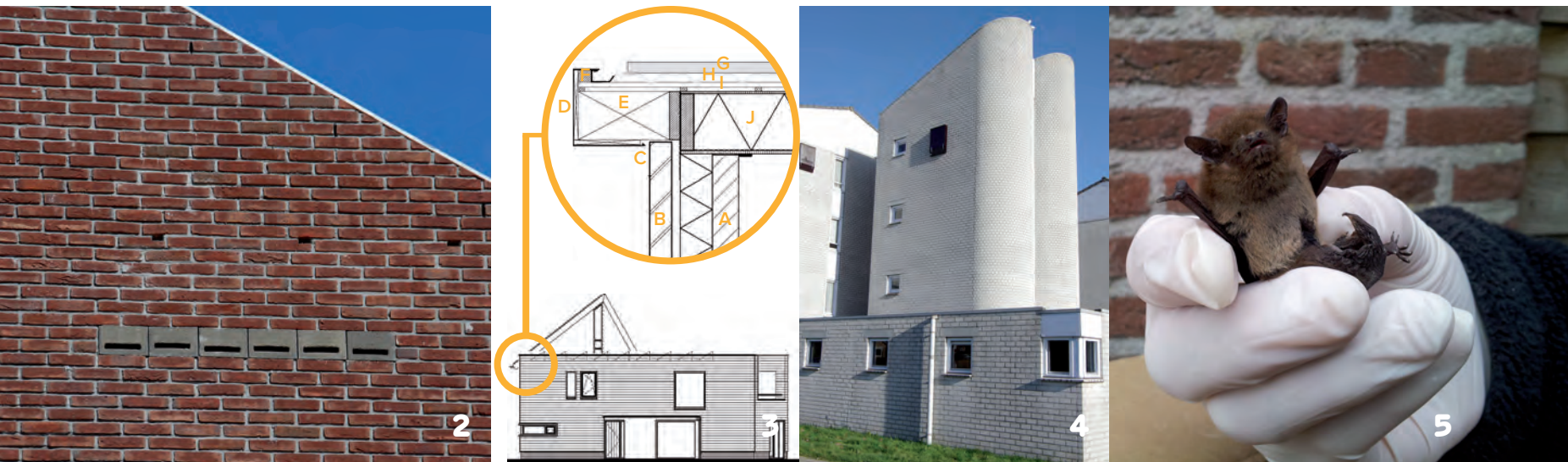
Sinds 2002 beschermt de Flora- en faunawet een groot aantal planten- en diersoorten overall in Nederland, dus ook op plaatsen waar gebouwd, gesloopt en gerenoveerd wordt. De wet kent drie belangrijke elementen:

1. De lijst van bijna 950 beschermde soorten.
2. Het verbod op het doden, verstoren of beschadigen van beschermde dieren en hun holen, nesten en eieren en het verbod op doden, beschadigen of plukken van beschermde planten;
3. De verplichting om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten.

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de naleving van de Flora- en faunawet. Dit is vaak de opdrachtgever en hij is verantwoordelijk om flora- en faunagegevens te overhandigen of te laten onderzoeken. Dit neemt niet weg dat je als opdrachtnemer ook verantwoordelijkheid hebt te nemen. Net zoals een architect zijn klanten informeert omtrent een omgevingsvergunning, kan hij dit ook doen over de Flora- en faunawet. De bestuursrechtelijke handhaving wordt tegenwoordig verricht door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Zij controleren ruimtelijke ingrepen en worden bij (vermeende) overtredingen ingeschakeld onder andere via hun digitale meldingsformulier

Beschermde diersoorten

In dit artikel richten we ons op de soorten die het vaakst in het geding zijn bij werkzaamheden in stedelijke omgeving. Bij sloop en renovatie van woningen moet met name rekening worden gehouden met de volgende soorten: huismus,

gierzwaluw, verschillende soorten vleermuizen, steenmarter (vooral in noorden en oosten van land), kerk- en steenuil.

Voor vogels geldt dat de nesten beschermd zijn tijdens het broedseizoen. Er zijn enkele uitzonderingen, zoals de huismus en gierzwaluw. Deze soorten zijn het hele jaar beschermd. En niet alleen het dier is beschermd, ook de vaste verblijfplaats, bijvoorbeeld het nest. Alle werkzaamheden, die kunnen leiden tot verstoring of vernieling van de vaste verblijfplaats, zijn bij wet verboden. Dit geldt dus ook voor nesten buiten de broedtijd. In de praktijk zijn het vooral werkzaamheden aan dak, dakgoot, schoorsteen en voegwerk die verstorend kunnen werken. Vergeet ook het isoleren van de spouw niet, vaak hebben vleermuizen hier hun verblijfplaats. Dat bij sloop verstoring kan optreden spreekt voor zich. Maar ook onderhoudswerkzaamheden als schilderen met steigers en doorwerkdoek kan dieren hinderen om hun verblijfplaats te bereiken.

Voorkom vertraging

Werkzaamheden mogen dus niet schadelijk zijn voor de beschermde soorten. Dit kan door in de planning rekening te houden met het broedseizoen of te werken met een gedragscode. Lukt dit niet dan is er een ontheffing nodig.

Om het werken in de dagelijkse praktijk met de Flora- en faunawet eenvoudiger te maken, heeft de wetgever de gedragscode geïntroduceerd. Er zijn gedragscodes voor bestendig beheer en voor ruimtelijke ontwikkeling. Indien bij de uitvoering van werkzaamheden aantoonbaar

gewerkt wordt volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, is een ontheffing niet nodig. In de gedragscode staat beschreven hoe tijdens werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren wordt voorkomen of geminimaliseerd.

Een quickscan kan in beeld brengen welke beschermde soorten op locatie aanwezig zijn of op basis van de aanwezige biotopen verwacht kunnen worden. De invloed op het werk en de benodigde vervolgstappen zijn dan in een oogopslag duidelijk. Uit een quickscan kan blijken dat een nader onderzoek nodig is. Volgens landelijk vastgesteld protocollen wordt geïnventariseerd of de bebouwing daadwerkelijk gebruikt wordt. Informatie als waar bevinden de dieren zich en hoeveel dieren zijn aanwezig is cruciale informatie die voor een ontheffing nodig zijn.

Het nader onderzoek naar deze dieren kan alleen plaatsvinden in een specifieke periode. Dit is de reden waardoor de doorlooptijd van quickscan tot en met ontheffing 1,5 jaar in beslag kan nemen. Om vertraging in het planproces te voorkomen wordt geadviseerd zo vroeg mogelijk in het proces rekening te houden (uitvoeren van quickscan) met de flora- en faunawet.

Aanpassingen in ontwerp

Ook bij nieuwbouw is de flora- en faunawet van toepassing. Op een open terrein kunnen beschermde plantensoorten aanwezig zijn, een sloot dempen heeft gevolgen voor de dieren die erin leven en in bomen kunnen ook

buiten het broedseizoen vogels en vleermuizen aanwezig zijn.

Los van bovenstaande aspecten kunnen er vanuit de flora- en faunawet ook eisen aan de nieuwbouw worden gesteld (voorwaarden bij ontheffing in geval van sloop en nieuwbouw of renovatie). In de nieuwe situatie moet gelegenheid zijn voor dieren om zich te kunnen vestigen. Vaak worden er aan de buitenzijde van het gebouw nestkasten opgehangen. Maar ook in het ontwerp zijn mogelijkheden te bedenken waarin plaats is voor beschermde diersoorten (ruimte spouwmuur, ingebouwde kasten, houten lambrisering aan buitenzijde). Belangrijk hierbij is om rekening te houden met de eisen die de soort stellen. Bijvoorbeeld pannen voor huismussen worden lager op dak geplaatst dan voor de gierzwaluw. Daarnaast zijn mussen en zwaluwen semi-koloniebroeders waardoor het plaatsen van clusters pannen meer succes heeft dan per huis één dakpan. Diverse productleveranciers hebben ook standaardoplossingen in hun collectie die ruimte bieden voor beschermde soorten. Los van eisen vanuit de flora- en faunawet merken we dat er vooral vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen en de toenemende waardering voor natuur in onze directe omgeving steeds meer animo is om flora en fauna een plekje te geven. Hier liggen ook kansen voor architecten om zich te onderscheiden en profileren. Binnen de richtlijnen van wet en gedragscode, blijft er maatwerk nodig. De Flora- en faunawet vraagt vaak een nauwkeurige planning in de voorbereiding en de uitvoering van het werk.